

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

Õhõhõ

2003
NRI

Kunstnik
Johannese
Iuiged

Kogu perega
kelgule

Tilluke
loomateater

Lustakad
mungad
Teeme orava

HENNO KÄO *Talve mure*

ÜLE LAGEDA JA LAANE
TALV PEAB OMA TALVEPLAANE.
ÄRA JÕUDNUD MINNA KURED,
NÜÜD ON HOOPIS TEISED MURED.
SUUREST MUREST EI SAA UND:
KAS MUL JÄTKUB JÄÄD JA LUND?

TALVE MURE POLE NALI,
TALI TAHAKS OLLA VALI,
TAHAKS TULLA AMMU JUBA,
OOTAB EUROLIIDULT LUBA.
AGA LUBA POLE VEEL,
MUST ON TALVE VALGE MEEL.

KUI ON LÖPPEND SÜGISTORMID,
ETTE NÄEVAD EURONORMID
LUND VAID SENTIMEETRIT NELI,
KUI KORD KÄES ON SÜDATALI.
SEDAGI VAID PÄEVA VIIS,
KATSU KELGUTADA SIIS!

Illustreerinud PRIIT REA

HENNO KÄO *Esimene lumi*

ÜKSKORD ÜHEST MUSTAST LUMEPILVEST
LANGES ALLA MITU VALGET HELVEST,
EI NAD KARTNUD, ET ON ELU OHUS,
LANGEMINE OLI NENDE KOHUS.

TULEVIK NEIL TUNDUS ÜPRIS TUME,
OLIGI, SEST MAA PEAL POLNUD
LUMEKÜBETKI VEEL ENNE SEDA NÄHTUD,
LUMEMEMME IIAL POLNUD TEHTUD.

ESMAKORDNE OLI LUMESADU,
ESMAKORDSELT JÄETI PILVEKODU,
KARTMATA NII OHTE KUI KA KÜLMA
MINDI VALGEKS MUUTMA MUSTA ILMA

JUHANI PÜTTSEPP

Lume saabumine

Johannes on kunstnik, kes elab ühes suures linnas. Võibolla on see Pariis, võibolla ka mitte. Tema korter asub igatahes kolmekordses majas kõige ülemisel korrusel ja kui Johannese ateljee aknast alla vaadata, avaneb vaade bulvarile.

Johannes pole kuigi edukas ega rikas. Kuid mõni inimene on ütelnud, et Johannese piltides on hinge. Võibolla seepärast juhtubadki tema maalidega kummalised lood.

On detsember. Kunstnik Johannes maalib oma toa suurele seinale lendama kahteteistkümmet lumivalget luike. Ateljee vajas ammu remonti ja Johannes on otsustanud kokku hoida.

"Milleks raisata raha tapeedi ostmiseks," arutleb Johannes. "Isetehtud luigetapeet sobib ühe kunstniku tuppa imekenasti."

Akna tagant kostab kummalisi huikeid. Väljas on öhtu, bulvarituled säravad udus ja soojades vammustes inimesed jalutavad. Huikeid aga kostavad taeva alt – need on soojematele maadele lahkuvate luikede hääled.

Öhtu tundub Johannese jaoks nii ahvatlev, nii paljulubav, nii inspireeriv, nii lõhnav, et ta tõmbab selga palitu ja läheb välja jalutama.

Luiged seinal hakkavad kunstniku lahkudes puhastama oma sulgi. Kui akna tagant aga kostab taas suguvendade hääli, ei suuda nemadki vastu panna. Hõikavad vastu ja lendavad siis mühinal seinast välja. Tiivad lehvitavad kohinal vägevast tuult, pühkides teki Johannese voodilt ja lehvitades kardinaid.

Läbi poikvel akna tõusevad luiged lendu, järgi parvele.

Bulvaril jalutav Johannes tunneb hinges ikka kummalist rahutust. Kui ta tõstab silmad taevasse, näeb ta parve suuri valgeid linde ülespoole keerlemas. Ja nagu vastusena sajab ülevalt alla laiu räitsakaid, esimest lund.

Johannese toaseinal aga muutuvad luikedest mahajäänud valged suled imepeene koega lumekristallideks. Väga ilus seinamaaling seegi.

Isad ja kelgud

JAANUS VAIKSOO

Kui Jaagup sai kolmeseks, ostis isa talle sünnipäevaks kelgu. Veel samal öhtul läksid kaks meest mäele libisemist proovima. Isa sättis üleval nõlval Jaagupi kelgule istuma ja tahtis juba hoogu lükata, ent poiss lõi alla vaadates korraga kartma – ei julgenud üksi sõita.

Mis siis ikka, pidi isagi end kuidagiviisi kelgule mahutama. Jaagup kükitas kägaras ees, isa lamas selili taga, jalad pikalt üle madala kelguserva ette sirutamas. Sõit tuli pikk ja vägev. Kahe mehe raskus andis kelgule hoogu. Väiksematest küngastest üle hüpatas pörkasid isa saapad vastu maad ja pritsisid eesistuva Jaagupi peene lumetolmuga üle. See oli mõnus tunne. Võttis kõhu alt õõnsaks ja lõi hetkeks hinge kinni.

Alla heinamaale jõudes oli isa ja Jaagup sõiduga ütlemata rahul. Kiiresti joosti tagasi märke, et proovida nüüd juba hoogsamat sõitu. Ikka veel ja veel kihutasid nad kelgul mööda künklikku rada, kuni läks päris pimedaks ning ema oma meesperet otsima tuli.

Järgmisel öhtul olid isa ja poeg jälle varakult mäel platsis. Kusjuures ärgitajaks oli seekord hoopis isa. Ta oli oodanud oma kontoris pikisilmi tööpäeva lõppu, et saaks ometi mäele kelgutama. Viimased sõidud kelguga oli isa teinud kunagi koolipõlves ja unustanud vahepeal sootuks selle vahva tunde, mida selili mäest allakihutamine tähendab. Nüüd oli Jaagup isale heaks ettekäändeks, et lapsepõlve mõnusamaid hetki taas meelde tuletada. Kuidas sa muidu ikka täismehena üksi kelgumäele lähaks – vaadatakse kui mõnd veidrikku. Aga lapse seltsis on teine asi. Siis oled tubli pereisa, kes oma pojaga koos lõbusalt aega veedab. Inimeste kombed ja harjumused on teinekord kummalised, mõtles isa. Miks küll käivad suured inimesed kelgutamas ainult koos lastega või siis kord aastas vastlapäeval, samal ajal kui suusarajal harjutab iga päev sadu tervisesportlasi.

Igatahes ei andnud see kelguasi isale enam rahu. Kui ilm vähegi lubas, käis ta Jaagupiga peaaegu iga päev mäel. Uuris internetis erinevaid kelgutüüpe ja kelgutamise ajalugu ning kõpitses sõidukorda vana väikese ree, mis siiani unustatult kuuri all vedeles. Selle peale mahtus juba kogu pere kolmekesti kenasti kihutama. Ja kui kevade poole väike Jaagup grippi jäi ning mõni päev pidi voodis lamama, tegi isa lõpuks otsustava sammu ja läks üksi mäele kelgutama.

Talve jooksul olid talle kelgumäel mitmed pered juba tuttavaks saanud. Emad-isad tundsid huvi, kus siis Jaagup ennast täna peidab. Saades isalt kuulda, et poiss kahjuks haigeks on jäänud, vaatasid nad üllatunult üksteisele otsa, kui nägid meest üksi kelgul alla sõitmas. Ent üllatus ei kestnud kaua. Kui isa alt heinamaalt jälle üles jõudis, jäi ta vanematega

seekord pisut pikemalt juttu vestma. Ja ennäe, mõne päeva pärast kogunes väike seltskond kelgumäe rahvast Jaagupi pere juurde koju, et isa eestvõttel panna alus uuele kelguklubile.

Emal oli küpsetanud suure hunniku häid lihapiirukaid ja keetnud potitäie hapukapsasuppi. Ning samal ajal, kui lapsed üleval tubades peitust mängisid, koostasid isad-emad all elutoas suppi helpides kelguklubi põhikirja. Üksmeelse heakskiidu saatel kirjutati sinna muuhulgas sisse ka järgmine punkt:

IGAL TÄISKASVANUD INIMESEL ON TÄIELIK ÕIGUS KÄIA SOOVI KORRAL KA ÜKSI KELGUTAMAS.

"Aga tagajärgede eest vastutab ta ise!" tõstis üks kelguklubi habetunud liige tähendusrikkalt oma käe.

Hiir ja kass

AINO PERVIK

Tillukese loomateatri võib igaüks endale ise teha. Vaja on kaks näpunukku või kaks käpiknukku või lihtsalt kaks pehmet looma mänguasjade kastist. Peab ainult vaatama, et nad sobiksid näidendi tegelasteks. Kui hästi ei sobi, siis võivad nad ju nagu päris näitlejadki esitada mitte iseennast, vaid seda, keda nad näidendis mängivad. Neile võib kasvõi sildid kaela riputada, et saaks kohe aru, kelle osas nad on.

Tegelikult võib neid näidendeid mängida isegi kahe käbiga, kes esinevad loomadena. Ja ka paberist või papist võib loomad joonistada ja välja lõigata.

Kogu teatrit võib teha üksainus laps. Siis ta peab ühe käega mängima ühte tegelast, teise käega teist ja vahepeal rääkima ka jutustaja teksti. Aga etenduses võib olla ka kolm näitlejat, iga osa jaoks üks. Täpselt nii, kui palju teatris parajasti näitlejaid on. Näidendid on kõik eesti muinasjuttude järgi kirjutatud.

JUTUSTAJA: Ennevanasti ei ajanud kass hiirt taga, hiir ei jooksnud kassi eest ära. Kui kokku said, siis tervitasid kui kõige paremad sõbrad, kallistasid, ajasid omavahel juttu ja rääkisid uudiseid (Tulevad, teine teiselt poolt, tõstavad juba eemalt käpad tervituseks püsti, kui kokku jõuavad, siis löövad käpad vastamisi, kallistavad ringiratast tammudes ja häälitsevad rõõmsalt)

KASS: Mjäu-mjäu, mjäu-mjäu!

HIIR: Piiks-piiks-piiks! Piiks-piiks-piiks!

KASS: Mis uudist, hiireke?

HIIR: Mis sul endal uudist, kass?

KASS: Ilmad hakkavad külmemaks minema.

HIIR: Varsti tuleb talv.

KASS: Siis läheb söögiga raskeks.

HIIR: Läheb küll.

KASS: Peaks vist midagi tagavaraks kõrvale panema.

HIIR: Hea mõte!

JUTUSTAJA: Ja otsustasidki kass ja hiir hakata talvevarusid koguma. Veeretased vanasse heinaküüni tühja tünni. (Veeretavad ähkides kujuteldavat tünni) See oli juba tühjast peast väga raske tünn.

KASS: (Pühib laubalt higi) Päris ära väsitas!

HIIR: (Viskab end pikali) Võttis ikka võhmale!

KASS: Ära siin peesita midagi! Nüüd vaja tünn rasva täis korjata!

HIIR: Kust ma korjan?

KASS: Köhu kõrvalt, kust mujalt!

JUTUSTAJA: See aga tähendas, et igast söögijast tuli muist rasva tünni tagavaraks viia, et talvel päris nalga ei näeks. (Hiir ja kass näsivad kumbki oma nurgas süüa ja viivad aga rasva tünni)

KASS: Amps ja amps! Ühe ampsu ampsan ampsti!, teise jätan järele. Ühe ampsu ampsan ampsti!, teise jätan järele. Siis talvel hea võtta. (Viib ülejäägi tünni)

HIIR: Limps ja limps! Ühe limpsu limpsan limpsti!, teise jätan järele. Ühe limpsu limpsan limpsti!, teise jätan järele. Siis talvel hea võtta. (Viib hiirgi oma söömaajst ülejäägi tünni)

KASS: Amps kõhtu, amps kõrvale, amps, amps, kõhtu, kõrvale! (Jagab suutäisi) Köht ei saanud üldse täis. Sööks kõik ära? Aga mida me siis talvel teeme? Viin ikka muist rasva tünni tagavaraks. (Viib)

HIIR: Limps suhu, limps maha, limps, limps, suhu, maha! (Jagab hiirgi suutäisi, kuid otsustab siis kõik ära limpsata) Köht ikka tühi! Limps-limps-limps! Ei see kass pane tähelegi, et ma valskust teen. Mul ju nii pisikesed limpsud, et neid ei ole kassi ampsude kõrval üldse näha.

JUTUSTAJA: Ja kass ei pannudki midagi tähele. Lõpuks sai tünn rasva täis. Kass ja hiir tõstsid tünnile kaane peale.

KASS: Enne me tünni lahti ei tee, kui lumi maha tuleb!

HIIR: Just! Enne tünni kallale ei lähe, kui mujalt enam midagi võtta ei ole.

JUTUSTAJA: Läksid kass ja hiir koju. Aga üks hiirel tuli suur rasvaisu peale. Ühel hommikul

ütles ta kassile:

HIIR: Ma olin eile varesega koos. Tal tulnud pojad munast välja, kutsus mind tänaseks varrule. Ära mind enne õhtut oota.

KASS: Nurr-nurr, eks sa mine pealegi.

JUTUSTAJA: Hiir lipsas kohe minema ja peatus alles küünis rasvatünni juures. Päev läbi pistis selget rasva, nii et vats muudkui paisus ja paisus.

HIIR: Limps-limps! Amps-amps! Nämm-nämm-nämm! Küll on hea kraam!

JUTUSTAJA: Õhtul vaarus hiir koju magama. Kass küsima:

KASS: Mis lastele ka nimeks pandi?

HIIR: Poolepeal, poolepeal. Muist varesepoegi jäid veel ilma nimeta. Homme lähevad varrud edasi.

JUTUSTAJA: Hiir magas mõnusasti hommikuni ja läks aga jälle küüni rasvatünni kallale.

HIIR: Limps-limps! Amps-amps! Nämm-nämm-nämm! (Lõpuks ehmatas) Näe, tünn päris tühi!

JUTUSTAJA: Õhtul kass jälle küsima:

KASS: Mis siis täna lastele nimeks pandi?

HIIR: Põhipaljas, põhipaljas!

KASS: No on vares oma poegadele alles nimed välja mõelnud! Kas sinu meelest ei ole need nimed väheke veidrad?

JUTUSTAJA: Aga hiireke ei teinud kuulmagi. Norskas mõnusasti asemel ja laskis leiba luusse. Kassi meelest oli asi kahtlane. Tõusis kohe sealsamas üles ja tõttas küüni. Tõstis tünnil kaane pealt. Tünn tühi!

KASS: Oh sa igavene röövel ja petis! Tünn puhta tühjaks noolitud! Esimesel õhtul poole peale, teisel õhtul põhi paljas! Kellel? Kellel muul kui rasvatünnil! Oh mind rumalat! Ma oleksin pidanud ju kohe aru saama, et mis pojad need varesel vastu talve veel munast välja tulevad! Petujutt puha!

JUTUSTAJA: Õiglase vihaga tormas kass koju hiirt karistama. Sealtpedale on kass ja hiir omavahel vaenlased. Nii kui kass kuskil hiirt näeb, kohe hiirele kallale.

KASS: Kräuu! Mäuu! Kräuu! Mäuu!

HIIR: (jookseb hirmuga edasi-tagasi, kass kannul) Piiks-piiks-piiks! Piiks-piiks-piiks.

Kundas või tundras

ANDRUS NORAK

TUNDRAS ELAB PÕHJAPÕDER,
KUNDAS AGA ELAB SÕBER.

PÕHJAPÕTRA MA EI TUNNE,
ARVAN, ET MA HIRMU TUNNEN,
KUI NÄEN PÕHJAPÕDRA KARJU.
NENDEGA MA VIST EI HARJU.

PAREM SÕBRA JUURES KUNDAS,
SEAL ÜKS HIIGELTEHAS UNDAB.
KUNDAS KÕIK ON ENDINE,
NATUKE TSEMENDINE.

ANDRUS NORAK

Riiuli riid

RIIULILE PANEN RIIU,
LAS TA LEBAB SEAL.
MINA OLEN HEA.

LAS SEE RIID
SEAL TOLMU KOGUB.
OLGU TEMAST PUHAS KODU.

LAS TA LEBAB SEAL,
RAAMATUTE PEAL.
LAS TA KOGUB TOLMU,
UNUSTAN KÕIK OLCNU.

HEA TAL OLLA SEAL,
MINUL KA ON HEA.

Nukker kukkel

MERILIN SEPPEL

NUKKER KUKKEL KUKLIMAAL
LEIDIS ÜLES SIIRUPI.
NÜÜD EI ENAM KUKLIT SAA
VÄLJA SIIRUPIST.
SIIRUPINE KUKKEL
POLE ENAM NUKKER!

MERILIN SEPPEL

Tuul

TUUL TALLAS KATUSEL
JA PUULT REBIS LEHTI.
TUULELE KÜMMEKOND
HOIATUST TEHTI.
TEHTI,
SEST LEHTI
ON PUUL LOETUD ARV,
MÕNI OLCU ALLES,
KUI SAABUB TALV.

Tühi maa

MILVI PANGA

TÜHERMAA ON TÜHI MAA.
KUIDAS TÜHI SINNA SAAB?
NAGU IKKA. EKS TA LÄHE,
SAAPAD JALGA, KAABU PÄHE.

Saaremaa

MILVI PANGA

SAAREMAA ON MEREMAA.
KUIDAS MERI MAALE SAAB?
ISE NÄED, ET TA EI SAAGI,
TROTSIB NAABRI ELULAADI.

Illustreerinud PIRET MILDEBERG

Jäärapäine mägilammas

HELI ILLIPE- SOOTAK

JÄÄRAPÄISEL MÄGILAMBAL
PLAGISEVAD KÜLMAST HAMBAD.
LUMI OTSE PÄHE LANGEB,
SÄÄRELUUD ON SUISA KANGED.

MIS SA, LAMMAS, MÄKKE TIKUD,
OMA TERVIST NÕNDA RIKUD?
TULE JALAMAID MÄEST ALLA,
MIS SA LUMEHANGES TALLAD!
ORGUDES ON KÜLLALT ROHTU,
POLE KÜLMETAMISOHTU.

SÕRGU VASTU AJAB LAMMAS:
MA EI OLE ORULAMMAS,
MÄGILAMMAS ON MU NIMI,
MÄKKE JÄÄN KA EDASPIDI.
MÄÄ !

HELI ILLIPE- SOOTAK

Tõbised karupojad

MIDA KARUEMA TEEB,
KUI ON POJAD TÕBISED,
KUI ON KURGUD PUNASED,
NINAOTSAD VESISED?

KARUEMA KEEDAB TEED,
TEES ON HALJAD NÕGESED,
PIHLAMARJAD PUNASED,
PÄRNAÕIED MESISED.

KÜLL ON TORE – MÕELDA VAIDI!
KARUPOJAD TERVEKS SAID.
KARUMEMM SAI PIKA PAI,
RAVITEEGI KIITA SAI.

Kolm lustakat munkka

KALJU SAABER

Kolm lustakat kerjasmunka läksid külavaheteel ja laulsid.

"Kaa-kaa, mis lahti on?" küsis sibliv kana. "Ah, kolm lustakat munka lähevad mööda ja kõurutavad laulda," kostis kukk aia otsast. "Millest nad laulavad, armas isand?" päris kana. "Nad laulavad sellest, et munema virgutada, naisuke," kostis kukk tähtsalt ja laulis ka ise täiest kõrist: "Kikerikii!". Ning kanad sibasid kohe pesale.

Kolm lustakat kerjasmunka läksid mööda teed ja laulsid.

"Poiss, mis lärm see on?" küsis kokk särivate pannide kohal. "Ah, kolm munka lähevad ja laulavad," kostis kokkipoiss aknalt. "Millest nad laulavad, poiss?" päris higine kokk. "Millest muust kui kuldpruunidest pannkookidest," seletas kokkipoiss. "Kutsu nad kohe sisse," käskis kokk. "Siis ei jää neil muud üle kui laulda m e i e kuldpruunidest pannkookidest."

Kolm lustakat kerjasmunka läksid veskist mööda ja laulsid.

"Poiss, kes seal on?" nõudis mölder. "Ah, kolm lustakat munka lähevad lauluga," kostis veskipoiss. "Millest nad laulavad, poiss?" päris mölder. "Millest muust kui tugevast tuulest," kostis veskipoiss. "Kutsu nad ometi jalgu puhkama, va eesel," torises tuulevaikuse pärast turris mölder. "Teeme nende larhvid jahuseks ning kostitame kange õllega, siis laulavad nad ka meile tugeva tuule ning veskitiivad hakkavad pöörlema."

Kolm lustakat kerjasmunka läksid mööda tänavat ja laulsid.

"Kuule, sell, mis seal väljas lahti on?" päris vorstimeister rasvaseid käsi pühkides. "Ah, kolm lustakat munka lähevad lauldes," kostis sell uksest.

"Kuula hoolega, millest nad laulavad," käskis vorstmaaker. "Nad laulavad Flandria rasvastest salaamivorstidest, mida nad kunagi süüa vitsutasid," irvitas sell. "Siis pole nad meie keeduvorsti nuusutada saanud," leidis vorstmaaker ja käskis: "Hüüa nad kohe sisse, las vitsutavad kõhud trummi, siis laulavad nad kõikjal meie ja ainult meie vorstidest. See on parim reklaam."

Kolm lustakat kerjasmunka läksid mööda karjalaudast ja laulsid.

"Sirr-sorr, mis seal väljas on?" uudistas esimene lehmatädi. "Ah, kolm lustakat munka lähevad aasal ja laulavad soojast röösast piimast," kostis teine lehmatädi, kes uksele lähemal. "Kutsume nad õige külla, las puhkavad jalgu," inises kolmas lehmatädi igavusest kärbseid peletades. "Las maitsevad kui soe, röösk ja rammus on meite piim."

Illustreerinud JARÕNA ILO

Meil on pehmed ja meeristikust lõhnavad heinad laudil. Ehk jäävad öömajalegi, sirr-sorr..."

Olid seal ikka kolm lehmatädi, kes nõnda rääkisid, või hoopiski kolm rööska ja prinki lüpsitüdrukut, kes teab!

Seekord läksid kolm lustakat kerjusemunka piki jõekallast ja laulsid.

"Kes need päevavargad seal pillerkaaritavad, kui meie peame rasket tööd tegema," tusatses esimene pesunaine. Ja teine, terasemate silmade-kõrvadega, kostis: "Ah, kolm lustakat munka lähevad mööda ja laulavad lumivalgetest voodilinadest." – "Siis kutsun mina nad enda juurde, et nad mind õnnistaksid, sest minul on kõige valgemad palakad," arvas kolmas pesunaine. "Hoopiski minul on kõige puhkam pesu, sa valelik eit!" kihvas esimene pesunaine. "Või veel – hoopis m i n u !! Mina olen õnnistuse ära teeninud!" kriiskas teine pesunaine vahele. "Minge potilaadale, va harakad!" susises kolmas, hambutu pesunaine. Nad kukkusid üksteist märgade linadega materdama, kuni need muutusid poristeks põrandakaltsudeks. Kolm lustakat munka said vatsatäie naeru ning ei peatunud nende juures ega andnud ühelegi oma õnnistust.

Kolm lustakat kerjusemunka läksid suure linna tänaval ja laulsid.

"Toapoiss, mis lahti? Kas linn põleb või?" ehmus rikas raehärra. "Ah, isand, vaid kolm lustakat munka lähevad mööda Pikka Jalga ja laulavad," rahustas toapoiss. "Millest nad laulavad, need palja p...ga mungakotid?" päris rikas raehärra. "Millest siis muust, kui kõlisevatest müntidest, isand," kostis toapoiss. "Hoia neid m i n u majast nii kaugele kui saad," käskis ihne raehärra. "Sa ju näed, et ma loen parajasti oma kuldtaalreid üle. Leidsid ka aja, koha ja mehe, kellele laulda."

Ja rikka ning ihne isanda kuulekas toapoiss tõmbas aknaluugid paukudes kinni, et kuld-müntide kõlin juhtumisi välja ei kostaks.

Kolm lustakat kerjusemunka ei lasknud end sellest häirida: nad läksid aina edasi ja laulsid juba mujal ja millestki muust.

RING METSALAGENDIKUL

Mul on metsalagendikul hea seenekoht. Kui sügisel läksin vaatama, kas pole uusi kukeseeni tulnud, märkasin lagendikul ringikujulist sõõri. Kaks päeva varem seda seal ei olnud. Rohi oli päris maha talatud, mõnes paigas must maa väljas. Kuidas säärane sõõr tekkida võis? Sõbrapoiss Mikk arvab, et see on tulnukate jälg, lendava taldriku jäetud.

K ü s i b

Kalle Männik Paidest

Sinu sõber Mikk tegi arvatavasti nalja. Sääraste ringide tekkele on lihtsam seletus. Need on metskitsede pulmamängu tagajärjeks. Pulmamängu ajal metskitsed tormavad teineteise kannul mööda ringjoont. Vahel päris pikka aega. Niiviisi siis sõõrikujuline rada rohu sisse tallatakse. Pulmamängust haaratud loomad unustavad tihti ettevaatuse. Kui uus seenesügis kätte jõuab, püüa metsas käratult liikuda. Ehk juhtud siis nägema, kuidas mõnele metsalagendikule sõõr tekib.

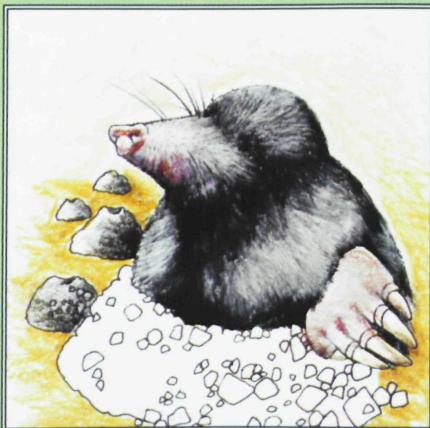
MÖLLUMEESE MUTT

Aias muru niitmine oli suvel minu töö. Olen muttidega hädas. Suve läbi ajasid nad üles mul-lahunnikuid, mida mina pidin veejoaga uhtuma tagasi käikudesse. Nüüd on lumi maas, aga mutid sellest ei hooli, möllavad hullemini veel. Lume alt muudkui kerkivad uued mul-lakünkad. Miks mutt talveunne ei jää? Karu ja siil ju jäävad.

K ü s i b

Lembit Vesila Viljandist

Mutil ei ole võimalik talvepuhkusele asuda. Tema ainevahetus on nii kiire, et tuleb pidevalt süüa. Mutt ei pea ilma toidupalata kolme ööpäevagi vastu. Talve tulekul, kui maa pole veel sügavalt külmunud, hakkab mutt varudele mõtlema. Seetõttu ta nii

hoogsalt uusi käikusid rajab ja mulda maapinnale surub. Vihmaussid, mida ta selle töö käigus kätte saab, tassib mutt oma salasahvrise. Et liha värskes püsiks, siis mutt oma saaki ei surma. Ta muudab mõne hammustusega vihmaussi liiku-

misvõimetuks. Kaevamistöodel on tulnud päevalgele sala-sahvreid, kus on puntras sadu pagemisevõimetuid vihmausse.

SUURED KÕRVAD

Iga kord, kui ma loomaaeda pääsen, olen pärast mõne asja üle mõtlema jäänud. Viimati vaatasin kaua elevantide. Londi tähtsusest saan ma aru. Kui hea sellega toitu suhu pista! Aga milleks on neil nii erakordselt suured kõrvad? Muidu arvaks, et paremaks kuulmiseks, kuid miks peaks kuulmine elevantidele nii oluline olema? Ta on ju nii võimas elukas, et teisi loomi pole vaja karta.

K ü s i b

Jaana Siini Tallinnast

Kus elevantid elutsevad? Eks palavas kliimas. Seal, kus suurekogulistel loomad on oluline kehasse koguneva soojuse äraandmine.

Elevantid kasutavad soojusregulaatoritena kõrvu. Need on tihedalt täis veresooni. Rikkalik verevarustus võimaldab elevantil kõrvade kaudu liigset soojust ära anda.

Kui võrrelda india ja aafrika elevantide pilte, torkab silma, et aafrika elevantide kõrvad on hulga suuremad. Miks?

India elevantide põliselupaigaks on olnud mets, džungel. Seal leiab päikese eest alati varju. Aafrika elevantide kodu on aga savannides, üksikute pöösas- ja puusalkadega rohulagendikel. Seal on palava päikese käest pääsemiseks vähem võimalusi. Seal peab elevant keha rohkem jahutama.

UUS ÕPPEAASTA

Uuel õppeaastal uued õpikud. Uuel õppeaastal uued õpilased. Uus on seelik, uus on pluus, uued püksid, uus on kuub, uus on ranits, pinal, liim, täitsa uus ka klassiruum.

Jaanika Kihnu II kl

SÜGISSEL

Korvis oli mitu seent, aga Triin viis koju need. Ema küsis: "Mis sa teed?" "Lähnen metsa, toon neid veel, siis saab purki panna need." Pilvikud ja purvikud. Seaseen, kukeseen. Küll on maitsvad need!

Reet Joosing II kl

Kirjutame ja joonistame

Uue aasta lasteloomingu lehekülgi alustab TÄHEKE Halliste Põhikooli õpilaste töödega. See kaunis koolimaja asub Viljandi maakonnas Mulgimaal.

AASTAAJAD

Kus on sallid, mütsid, kindad?
Õues tuul meid ootab kindlalt.
Suvi selja taha jäänud,
mis küll päikesest on saanud?

Pole hullu, mõtlen ma,
varsti uhan kelguga.
Jäätisest ei hooli ma,
joon parem kohvi koorega.

Desiree Reva III kl

MARKO PÖDER 4 KI

SIGRITE LAIDMETS 4 KI

SIILIPERE JA JÄNES

Elas kord siilipere. Nad olid väga õnnelikud. Nad armastasid üksteist väga. Aga ühel päeval juhtus nii, et neil ei olnud enam küllalt toitu. Isasiil lubas minna seda otsima. Siil läks metsa. Ta kõndis ja kõndis kuni talle tuli jänes vastu. Jänes küsis: "Mida sina siin teed?" Siil vastas: "Meil ei olnud enam süüa ja ma tuln vaatama, ehk saab midagi hamba alla. Jänes ütles: "Mine sinna puu taha, seal on palju seeni." Siil läkski. Jänesel oli tõepoolest õigus, seal kubises seentest. Siil korjas mis ta jaksas. Siil tänas jänest ja läks rõõmsalt koju. Siil ja ta pere elavad siiamani õnnelikult üheskoos. Seenid söövad nad niipalju kui jaksavad.

Kätti Allik III kl

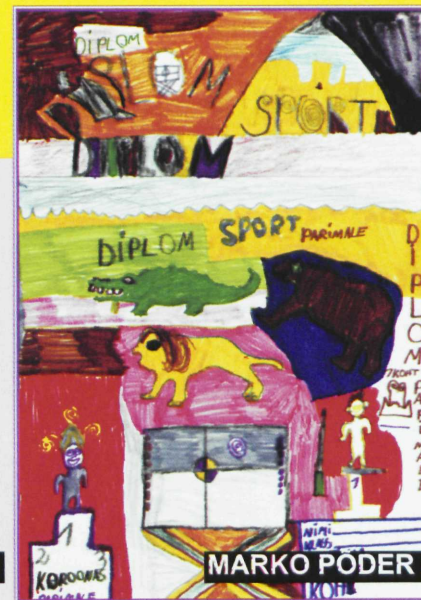
MEIE KOOL

Hallistes meil tore kool,
seal õppida on meie hool.
Läeb riidehoiust üles trepp
ja eemalt aknast paistab lepp.
Käib alailma jutuvada,
sest õpilasi tervelt sada.
Meil õpetajad tublid on,
heale lapsele neil anda komm.
Kõik lapsed hoolsalt õpivad
ja tarkusteri nopivad.
Ka siis kui akna taga kuu
on naerul ikka meie suu.
On õppimine meie töö
ka vahest siis, kui käes on öö.

Liis Rüütel III kl

BÄNSU

Minu kutsika nimi on Bänసు. Ta on väga väike. Ta on ühe kuu vanune. Bänసు teeb palju pahandust. Ta närib susse ja sokke. Kui ta saab

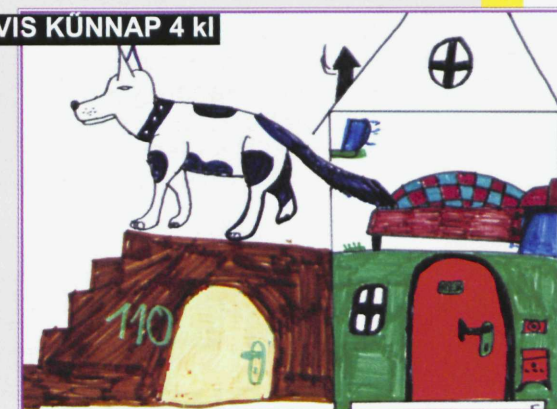

MARKO PÖDER 4 KI

kätte sussi või soki, siis veab ta selle tuppä.
Bänసు on must, kaela eest beež.
Silmalaud on tal ka mustad. Me tõime kutsika Kolga-Jaanist.
Bänసు mängib kassiga, kelle nimi on Vöödi. Ta ajab Vöödit taga. Kui ma jõuan koolist koju, siis kutsikas ootab mind juba. Kui ma hakkanköögis ringi kõndima, jookseb ta minu kannul. Mul on väga vahva kutsikas!

Liisa-Andra Sillaots III kl

DEIVIS KÜNNAP 4 KI

NÄITA KEELT!

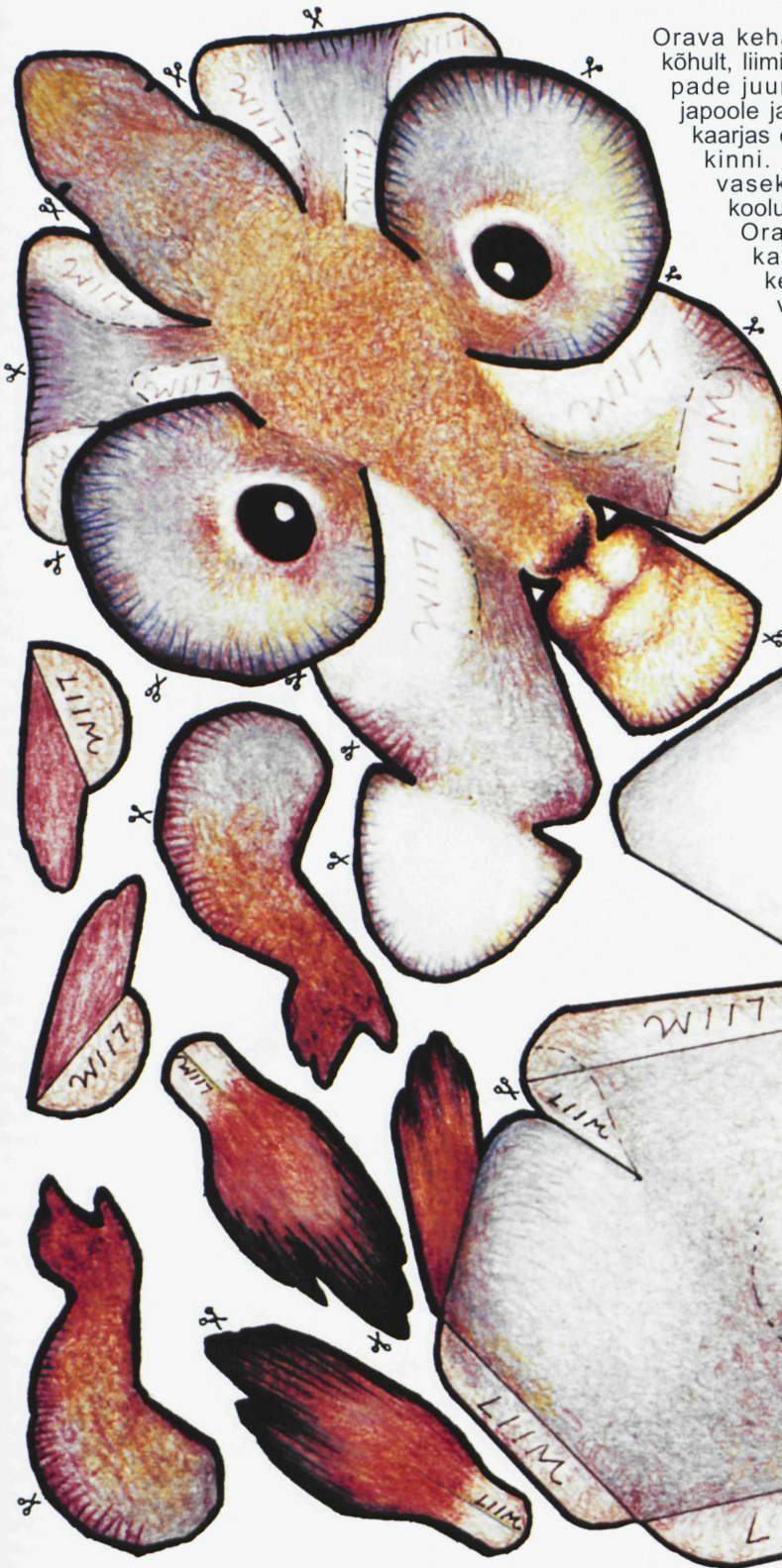
Ja vaata, mis juhtub!

Ei või kunagi teada, mis värvi su keel on, kui oled sünninud uut Cheetose juustukrõpsu. **SININE?** Või hoopis **ROHELINE?!** Arva ära!

Keelevärv on lõbus ja ei ole tervisele kahjulik.

www.lays.ee

Orava keha liimi kokku seljalt ja kõhult, liimi ka sisselõiked tagakäppade juures. Käpad keera väljapoole ja kleebi tallad alla. Talla kaarjas osa painuta sisse ja liimi kinni. Lõika esikäpad karvaseks, liimi keha külge ja kooluta sobivasse asendisse. Orava saba kleebi kokku kahest poolest piki keskosa, lõika hästi karvaseks ja tee kohevaks. Alumine osa 1 keera sisse ja liimi kinni. Kitsas osa 2 kinnita liimiga väljapoole. Keera saba kaar-

jaks. Kui tahad, et orav saba seljas hoiaks, aita raasukese liimiga kaasa. Tee valmis orava pea. Painuta sisse jooned nagu skeemil näha. Keera osad 3 ja 4 kuklatüki taha ja kleebi kinni. Lõua all liimi 7. osa 8. osa peale ja siis üle kõige orava ninaots ja suu – see on 9. tükk. Lõika palged ja rinnaesine servast karvaseks. Enne kui palged koos silmadega paika saad, liimi 8. osa 3. osa kitsama otsa peale ja samuti 7. osa 4. osa peale. Voldi kõrvad alt kokku, liimi k i n n i , lõika

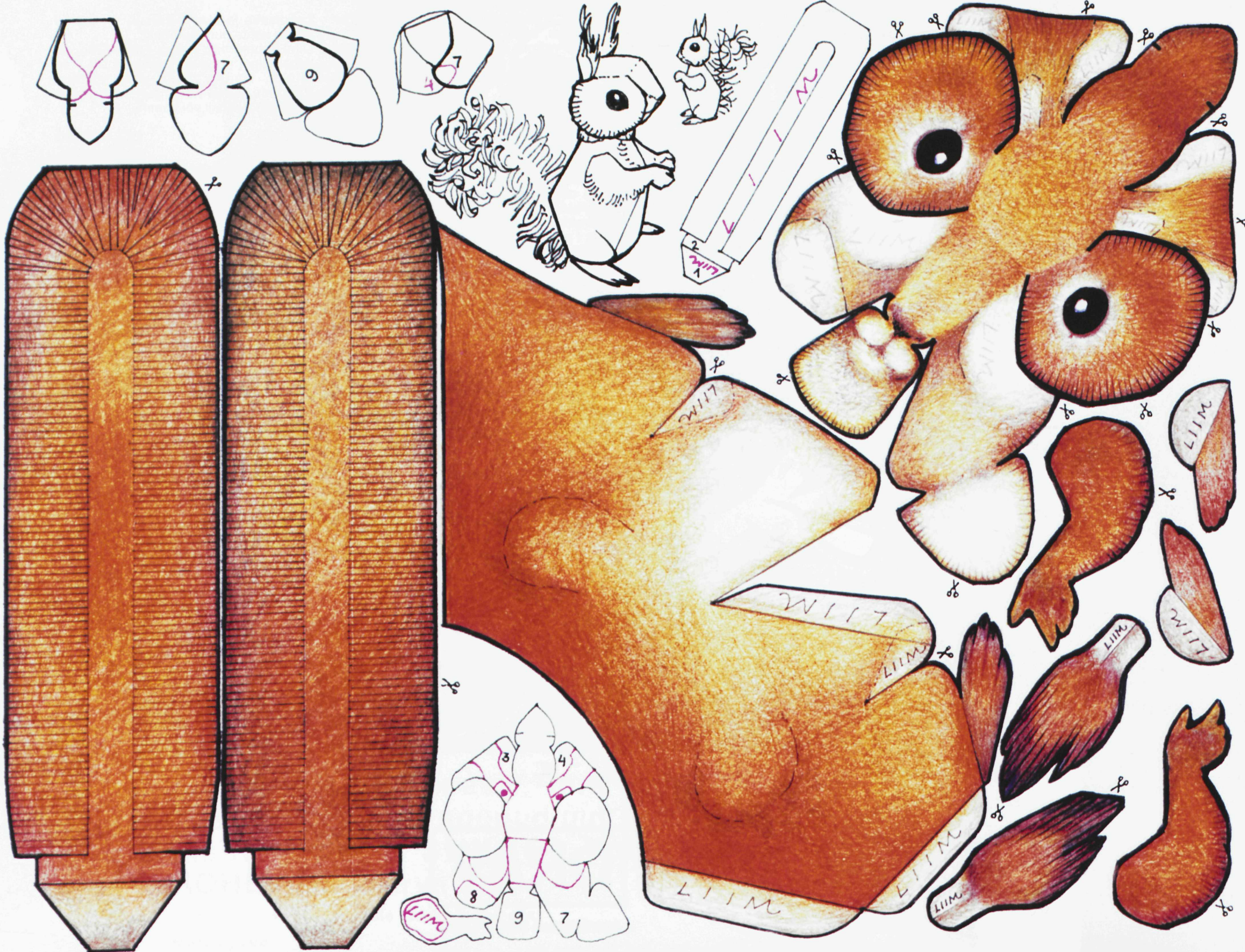
karvaseks ja kleebi kohale – skeemil näitab kohta punane punkt. Liimi kohale näo küljed. Nüüd liimi pea keha külge, enne rinnaesine ja siis kuklatükk. Ennää, orav ongi valmis. Käppade vahel hoidmiseks võid talle joonistada pähkli või kommi.

EDE PEEBO

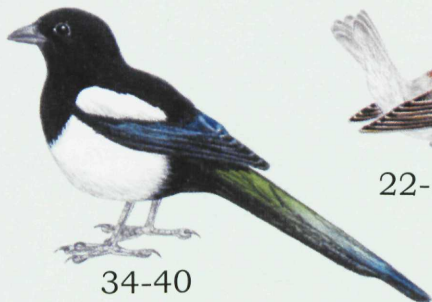

ORAV

Joonistanud EDE PEEBO

Kirjuta värvilistesse ruutudesse linnud, kes talvel Eestis on.
 Kui alumiste piltide juures numbrid tähtedega asendada,
 saad teada linnud, kes talveks lõunasse lendavad.

34-40

22-33

41-47

1-10

11-21

48-59

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	
	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	

22.50.41.24.32.23.38.51.

48.25.32.9.28.54.20.24.

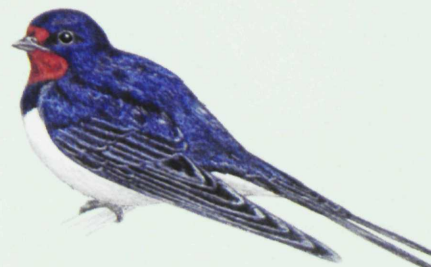
48.42.52.30.43.23.

46.6.29.30.17.22.

5.52.34.47.14.45.20.56.

55.2.54.16.3.49.48.6.6.10.50.22.21.

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
 ilmub kord kuus

Toimetuse address:
 Pärnu mnt 67a
 10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
 tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
 tel 6 463 697

Kunstiline
 toimetaja
PRIIT REA
 tel 6 463 697

Tähekest saab
 tellida
 faks:6616 089
 e-mail
 tell @tallpost.ee
 tel 6257319

Trükk
 AS Printall
 Tatari 64
 10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
TIINA
REINSALU

Söepulk Kriidijupp

Kunstnik TERE! Karla

Mina olen Kameeleon Karla, kunstnik. Kes on kunstnik, seda sa kindlasti tead. Aga kas sa seda ka tead, et Kameeleon on veel selline sisalik, kes muudab oma värvi vastavalt sellele, millisel pinnal ta parajasti on? Eestimaa looduses ta tegelikult ei ela, mina ka mitte, küll aga kohtud minuga TÄHEKESE tagaküljel, kus hakkas sulle erinevaid joonistus- ja maalimistarbeid tutvustama. Igal kuul külastan ühte oma paljudest sõpradest ja joonistan või maalin temast pildi – portree.

Nii, alustame! Esimeseks joonistan söe ja kriidiga portree pingviin Piiast.

Ühed vanemad joonistusvahendid on must süsi ja valge kriit. Sütt leidis inimene kustunud lõkke asemelt (põlenud puutükk) ja kriit on tegelikult lubjakivi, mis tekkis meres väga ammu imepisikeste mereloomade skeletiosadest (skelett on luukere, mis on sinu sees).

Kriiti ja sütti tunnend sinagi – need on väga head joonistamisvahendid, kunstnikud ütlevad – tundlikud. Vajutad söega tugevalt paberile, saad süsimusta joone, nühid selle sõrme või paberitükiga laiali, tuleb helehall "udune" pind.

Kriidipulgale erinevalt vajutades saad erineva tundlikkusega joone, terava otsaga – tugeva valge kriipsu, laia küljega – õhkõrna "piimja" jälje. Kriidipulgale ja söepulgale pane pabeririba ümber, siis ei määri sa töötamisel ära oma käsi ja joonistuspaperit.

Valmis söe- ja kriiditööd on väga õrnad, neid tuleb kindlasti "kinnitada" et jooned aegade jooksul ei kaoks. Lihtsaim viis on paluda emalt juukse- lakki ja teda ennast appi. Puhuge lah- tine tolm õrnalt ära ja katke joonistus 20-30 cm kauguselt ühtlaselt lakiga. Tegelikult on ka sellest vähe. Hoia oma söe- ja kriidipilte puhta paberi või eraldi mapi vahel.

Järgmisel kuul joonistan Hunt Hugot.

Nägemiseni!

